

Pere Cosp Villaró: una vida dedicada al disseny i la construcció de mobles i a la decoració. Dels anys 20 als anys 80

Fer de la feina una passió, de l'ofici un art i dedicar tota una vida a buscar sempre la part creativa en el disseny de mobiliari i d'espais interiors. Això és el que va permetre que del taller de Pere Cosp sortissin peces i projectes que encara avui destaquen per la seva originalitat i bon gust.

Text: Teresa Cosp Romañá, historadora de l'art

Pere Cosp i Villaró va néixer a Barcelona l'any 1907. Va estudiar peritatge mercantil i va assistir a l'Escola d'Arts i Belles Oficis, així com a les classes de perspectiva del professor Arola. Aquest va ser el seu aprenentatge teòric. El pràctic va consistir a entrar al taller familiar i veure i viure de prop tots els oficis que allà es desenvolupaven. També va passar alguna temporada amb el moblista Alonso i amb el decorador Parcerises.

Antecedents

Aquest taller del que hem parlat havia estat fundat pel seu avi, Pere Cosp i Puig, al voltant de l'any 1870, i era un obrador de marcs i motlures per a quadres i miralls,

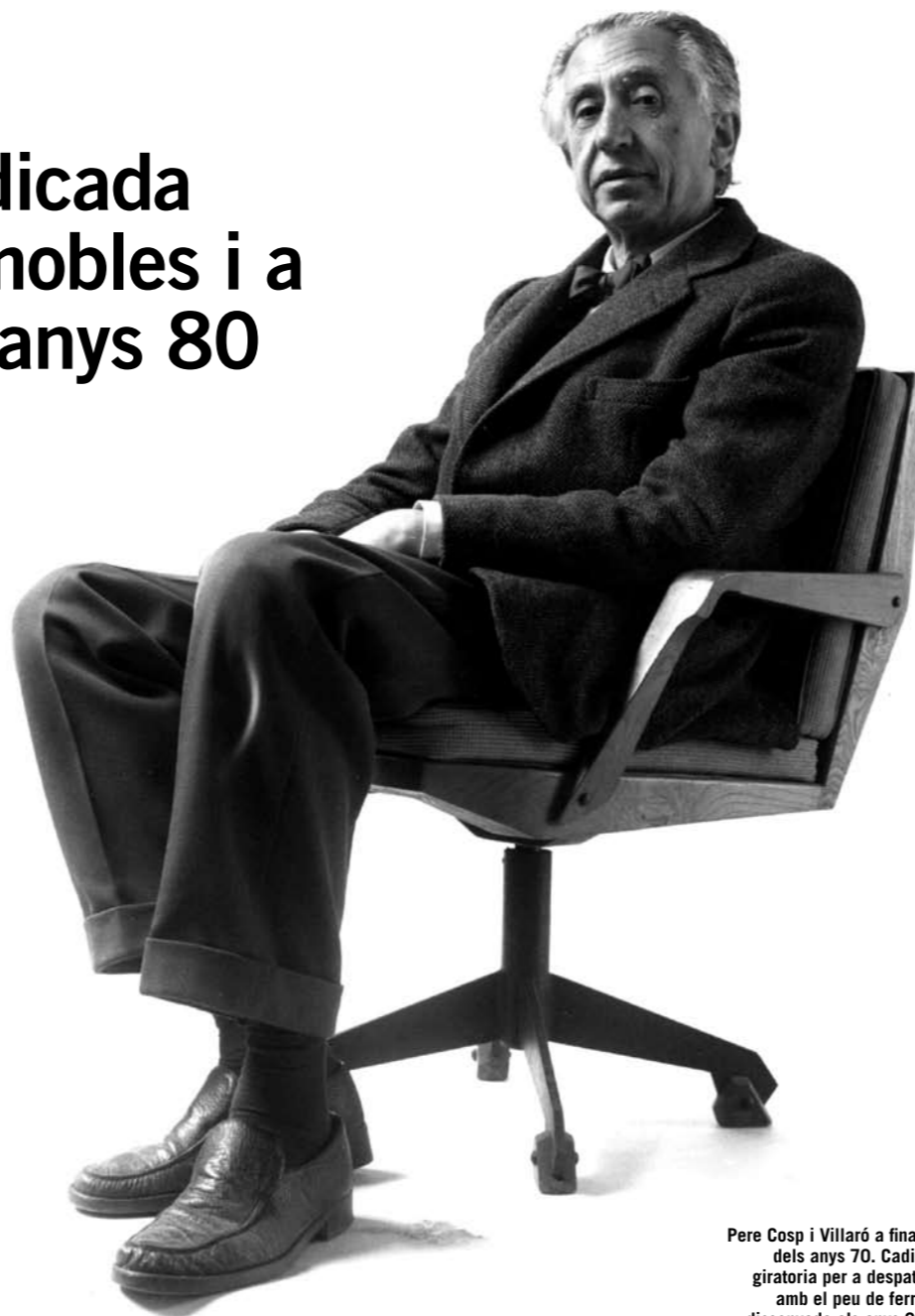
pintura decorativa, daurats sobre mobles i altres elements ornamentals. El continuà el seu fill, que desgraciadament morí molt jove quan el seu fill gran, Pere Cosp i Villaró, només tenia 11 anys. Era l'any 1918. El taller va continuar com va poder en mans de la seva mare mentre que Pere Cosp s'hi anava ficant de mica en mica. A l'any 1926, amb 19 anys, ja hi estava ficat de ple.

Abans de la guerra

En aquell moment la clientela principal del taller eren botiguers, pels quals es feia tot el repertori de marcs, motlures, talles, figures religioses, daurats, etc. Aquests imposaven les seves preferències i, com és de suposar, eren bastant refractaris a les innovacions. A més, el taller no donava la cara a la clientela, era sempre a l'ombra dels botiguers. No semblava, doncs, un camí gaire interessant ni prometedor envers al futur. Calia, no obstant això, continuar-ho mentre no es trobessin altres vies alternatives amb més possibilitats. I això és el que va fer en Pere Cosp: gradualment va aconseguir encàrrecs directes de clients particulars, que li van permetre anar deixant aquells clients botiguers.

De quina manera, un noi de vint i pocs anys, va assolir que algú li encarregués la decoració de tota una casa, o d'un pis, i a sobre es fes amic seu i aquesta amistat durés tota la vida, és quelcom que encara ara no comprenc del tot.

En aquella època estaven molt de moda els salons daurats i al taller tenien una preparació idònia per fer-los. Se'n van fer moltsíssims. Generalment d'estils francesos: Lluís XIII, XIV, Regència, Lluís XV, XVI, etc. També es van fer rèpliques de mobles d'estil

Pere Cosp i Villaró a finals dels anys 70. Cadira giratoria per a despatx, amb el peu de ferro, dissenyada als anys 60.

Imperi, Lluís Felip i d'estils anglesos com Chippendale, Reina Anna, Adams...

La clientela particular, que havia començat més o menys l'any 1926, i constituïa un 8% de la producció total, va anar augmentant any rere any, fins a arribar al 1935, en què constituïa ja un 62%.

Acabo de citar l'any 1935. Ja és ben sabut el que va passar els tres anys següents. Podia haver-ne significat la desaparició de tot. Però no va ser així i, en l'etapa immediatament posterior a la guerra, no només va ser possible la reconstrucció i reorganització de l'antic taller, sinó que la nova clientela particular va pujar fins al 80%, donant ja per finalitzada aquella època de transició en què la producció simultaniejava els antics clients-botiguers amb els nous clients particulars.

Aquest és, doncs, el primer mèrit del nostre artista: la transformació d'aquell antic taller de dauradors en un de decoració integral i disseny i construcció de mobles de tot tipus,

dora i amb una marcada preferència per les solucions barroques.

Pere Cosp intenta si bé emparentada amb els estils barrocs com Lluís XV, Regència, venecià, etc., més simple i amable, ondulada, sinuosa, menys rígida.

Pels que preferien ambients més tranquils, més ordenats, treballa amb formes lliures, d'ascendència neoclàssica com Imperi, Adams, Hepplewhite, Sheraton.

Una cosa és clara: la clientela, constituïda per la més o menys alta burgesia i una certa petita aristocràcia del nostre país continua aferrada als estils estrictes, no gosa sortir de l'ortodòxia. Viuen completament d'esquena al moviment modern. Pensem que estem parlant dels anys 40 i 50 del segle XX. Les anomenades avantguardes ja tenen una pila d'anys. Realment el nivell cultural del país és baix i, pitjor que això, no sembla que tingui cap intenció de millorar, d'assabentar-se d'allò que passa a fora. D'aquí deriva la lluita principal de Pere Cosp durant aquests anys. Intentar introduir una opció de modernitat en aquest context més proper al segle XIX que al XX. Sovint ho aconsegueix introduint solucions noves en les distribucions dels espais, com per exemple l'obertura d'una gran porta o arc, quasi tan gran com l'envà mateix que dividia les dues habitacions principals de la casa que llavors se solien destinar a menjador i dormitori i convertir-les en saló i menjador. Això que més endavant semblarà molt normal, aleshores no ho era tant i realment dona al conjunt un ambient molt més modern, encara que els mobles continuïn sent d'estils clàssics. Quant als menjadors, contribueix a la desaparició d'aquelles immenses baluernes que presidien els dels nostres avis i les va substituir per un moble baix i senzill, sense pretensions grandiloqüents.

Temps moderns

Els clients, quasi sense adonar-se'n, anaven acceptant formes més modernes de viure i estils, encara que clàssics, fortament estilitzats, fruits d'una glossa personal, amb detalls d'interpretació pròpia. Molt sovint li agraïen al final que no els hagués fet cas en algun tema, cosa que d'altra banda hagués estat més còmode per a ell.

Des de finals dels anys 50 en endavant, en part pel prestigi que ja ha assolit i en part potser també per un ambient general una mica més obert, sobretot als anys 60, pot treballar amb una llibertat creixent. Els clients estan menys obsessiionats pels "estils" i no pregunten en quin d'ells els farà els mobles i accepten de bon grat les seves propostes.

Records del taller

Fem una mica de memòria de com era aquell taller que ocupava uns grans baixos d'un edifici de l'Eixample barceloní, a la vora de la rambla de Catalunya: una filera de bancs de fuster, amb el seu corresponent fuster o ebenista al darrere, no gaires. Una zona per als pintors, els quals tant pintaven, com decoraven, lacaven, envernissaven, dirigits per en Josep Roca Segalés, un artista complet i polifacètic capaç d'endinsar-se en qualsevol tècnica per desconeguda que fos. Més enllà, un espai on un escultor, en Pasqual Valien, un home sobri i molt discret, hereu de la tradició més genuïna de l'escultura castellana dels segles passats, que passava tots els matins treballant al museu, tallava la fusta o pastava el fang, sota les directrius que Pere Cosp li donava. Un altre espai, protegit per unes portes corredisses era el regne del daurador, en Josep Dinarés, un home gran procedent de l'època del avi. Calia tancar les portes quan s'utilitzaven els primíssims fulls d'or fi, no hi podia haver ni un alè

Moble de calaixos, (xifonier), (1959). Arrel de freixe de color clar, contrastant amb la fusta fosca dels detalls constructius. Tiradors de ferro forjat.

Cadira de braços (1970). Pletina d'acer i cuir. Dissenyada per les sales del museu particular d'un col·leccionista.

Tauleta auxiliar, molt lleugera, folrada íntegrament de pergami (1964).

d'aire perquè aquests haurien sortit volant. Al costat, els tapissers, un mar de molles, cingles, tatxes, gavarrots i sacs de ploma. Els principals col·laboradors en aquest tema van ser els tapissers Llosà, Escursell i Soriano sense oblidar el passamaner Joan Margets, la botiga del qual era molt a la vora, a la rambla de Catalunya.

Enmig de tot això, una "gàbia" de fusta i vidre, amb unes grans taules folrades de paper. Aquí estaven els dibuixants que posaven en solfa els seus croquis. D'aquí sortien d'una banda les perspectives i els dibuixos, generalment pintats amb aquarel·les, que es destinaven als clients (primer fets pel pintor Olivé Busquets i més tard per Jordi Guzmán), i de l'altra banda els plànols constructius, necessaris per a la realització dels mobles i que molt sovint es feien a

mitja natural, almenys parcialment i, si la cosa no es veia prou clara, es construïa una maqueta de cartró, fusta o fang i també a mitja natural.

Col·laboracions amb altres gremis

Pel que fa al metall, es treballava amb un parell de metal·listes industrials, Hugas, Biosca i Botey i un parell de manyàns, Rull al carrer Còrsega i Pere Peronella. Aquesta era una partida important en el conjunt de la feina. Estava constituïda per làmpades, peus-pantalla, aplics de paret, mobiliari d'exteriors per jardins i terrasses, una extensa col·lecció de poms i manetes, plaques per a interruptors, bocaclus i moltes altres coses. Tot es feia sempre amb plànols molt detallats i es supervisava contínuament. La decoració d'aquests elements o l'últim acabat sempre es feia al taller.

Altres materials també eren utilitzats amb freqüència,

i assolien unes combinacions de gran bel·lesa: la pedra, els marbres de totes classes —Torra Passani n'era el principal proveïdor— el mosaic, en col·laboració amb Bru, el vidre, Granell, la ceràmica, en la qual col·laboraven dues de les seves filles, Ana i Guillermina Cosp, alumnes de la ceramista Angelina Alós, l'esmalt, Morató, les laques, segons dibuixos de la seva filla Guillermina, el pergami, amb el qual feia unes petites i meravelloses taules, portes, capçals de llit...

La cadira és un dels mobles més difícils de dissenyar. Crec que ningú no es pot considerar un bon dissenyador si no ha reeixit en almenys una cadira.

La col·lecció de cadires de Pere Cosp és extraordinària, tant pel que fa a la qualitat com a la quantitat. L'estudi a fons del mobiliari clàssic, a partir de llibres i museus i l'ofici llargament après i treballat sobre aquests models li van permetre conèixer-los com el palmell de la mà. Després d'haver fet quantitat de rèpliques, va començar a permetre's lliures interpretacions que amb els anys desembocaren en diverses cadires, cadires de braços i sofàs d'una gran bel·lesa i originalitat dels quals, com que em sembla que una imatge val més que mil paraules, no cal dir res, les fotografies parlaran per elles mateixes.

Crec que és el mateix que passa amb el pintor o l'escultor modern, que es pot permetre el luxe de fer certes coses, per-

què hi ha arribat després d'haver treballat molt i d'haver passat a fons per l'Acadèmia i haver demostrat que sap pintar o esculpir molt bé.

L'esquelet de les cadires no es construïa al taller, era obra de diversos cadiraires (Requena era el més habitual), però sempre seguint uns plànols detalladíssims i a mida natural. Primer es feia un prototipus, el qual es mirava i es remirava i sovint es feien rectificacions fins que s'assolia la forma i el volum desitjats: respatller que t'empeny cap a la taula i t'aguanta l'esquena en les cadires de menjador, suau inclinació del seient cap endarrere per no relliscar i així millorar la comoditat... i moltes altres subtileses.

Nous acabats amb materials de sempre

Pere Cosp va ser pioner en l'ús de materials que podríem anomenar humils, com la fusta de pi, els taulers d'aglomerat, la xarpellera, la ràfia, etc., que després del seu tractament i de la seva utilització, no tenien res a veure amb com habitualment havien estat tractats fins aleshores i els elevaven de categoria.

Els que coneixen la seva obra coneixen bé les seves *boiseries* de pi envellit, o millor dit "esgarrapat", tècnica que consisteix a desgastar les parts més toves de la fusta del pi a base de fregar-la amb sorra de diferents gruixos. El resultat final, en franc contrast amb les lluent i envernissades *boiseries* de l'època, donava a les estances un aire molt més sobri i elegant, gens llampant i que potser inconscientment entroncava amb certs moviments minoritaris de la pintura contemporània. Pensem en Tàpies per exemple, per no sortir de casa nostra. L'aspecte d'aquesta fusta, encara que l'hem anomenat "envellit", no volia simular una antiguitat, era tan sols un intent de donar a una fusta senzilla, la del pi, la més humil de totes, unes qualitats noves a base de sotmetre-la a diferents tractaments.

En la mateixa línia trobem també unes primeres utilitzacions del tauler d'aglomerat envernissat, de vegades lleugerament tenyit de color sota del vernís, però sempre deixant veure les partícules internes. Això que ara és bastant habitual, llavors era una novetat.

Un altra "invent" de Pere Cosp, molt utilitzat als anys 60 i 70 va ser un tractament de les parets que ell va batejar com "xarpintura": paraula que prové d'una suma de xarpellera i pintura. Consistia a encolar a la paret una xarpellera molt liviana i després donar-li una sèrie de capes de pintura que al

Alguns no es compraven ni un cendrer sense consultar-ho amb ell, o col·locaven els objectes en el mateix lloc exacte on ell els havia col·locat una vegada.

final adquirien un aspecte una mica rugós, mostrant, encara que no uniformement, la quadrícula de l'entramat de la xarpellera. L'acabat final era mat i tenia un gran avantatge, era molt sofert, ideal per a passadissos, distribuïdors, etc. Igual que amb el "pi esgarrapat", ens trobem amb una altra solució que fugia de les habituals en la seva època: com podien ser, per exemple, el paper pintat i els arrambadors de fusta lacada.

En resum: l'idea motora era tractar de buscar sempre un camí innovador, fugir del que s'acostumava a fer, del que feia tothom.

S'ha de dir també que els dissenys eren pràcticament nous per a cada client. Com a molt una cadira o un sofà es repetien dues o tres vegades, i encara sempre amb alguna variació. El més normal es que fossin en exclusiva per a una persona i no es repetissin mai més.

Generalment, la decoració d'una casa o d'un pis era tan integral que de vegades venia precedida ja per l'elecció del pis en qüestió o del terreny, després la reforma

interior, la decoració de tot, fins a límits increïbles (com podien ser les plaques dels interruptors, per citar un exemple), la terrassa, el jardí, la piscina, l'ajuda en l'elecció de quadres, d'escultures, de catifes i tapisos... La decoració i organització d'una festa o d'una boda també podia ser objecte de l'encàrrec d'uns clients (generalment ja clients i amics). Hi havia clients addictes per als quals va dissenyar el panteó al cementiri o l'avantlloja del Liceu. Alguns no es compraven ni un cendrer sense consultar-ho amb ell o col·locaven els objectes de casa seva de la mateixa manera i en el mateix lloc exacte on ell els havia col·locat una vegada.

Des de finals dels anys 50 fins a finals dels 70 va ser la gran època de Pere Cosp, pel que fa a volum de treball i sobretot pel que fa a creativitat. Alguns dels seus millors dissenys pertanyen a aquesta època, com ho demostren les tres cadires que han estat incorporades recentment (any 2005) a la col·lecció del Museu d'Arts Decoratives de Barcelona. ■

Conjunt de butaca i banqueta de ferro i couro (1949).

Establiment comercial al núm. 18 del carrer de Fontanella de Barcelona, del qual encara queden restes visibles des del carrer. Obra feta l'any 1935.